

Aftursvar til Paula Ellefsen og Trygva F. Guttesen

»Tungt er at leggja ást við hann, sum ónga leggur ímóti«

Hann, ið lurtaði eftir útvarpinum valkveldið ella hugdi í sjónvarp friggjakveldið, fataði týðiliga, at Pauli Ellefsen fegin vil seta Sambandsflokkinn í somu støðu sum í 1974, tá hann settist hendur í favn fyri at verða uttanfyri samgongu, soleiðis at hann kundi sleppa at gartera í andstöðu.

Øðrvísi kundi trongd hansara til at trýsta Fólkaflokkinn og Javnaðarflokkinn í sama bólík ikki fatast, og heldur ikki hurðaklamsið í javnaðar-næsina, sum kravið um, at einki annað enn sambandspolitikkur kann rekast í samgongu við sambandsluttøku, var.

Pauli Ellefsen hevði tað sum hann, ið »er tvær ferðir fegin, á steini at hvílast«.

Fyrstu ferð tá hann seir seg á hann (i Tinganes), aðru ferð tá hann seir seg aftur (úr Tinganesi).

Endavendan hansara týsdagin 13. november í Dimmalætting av orðafellinum um val ímillum »pest og kolera« bendir á sama borð. Hann mistulkar — við vilja — hesi orð, og útleggur tey so, at eg havi sagt, at sambandið er koleraferongt og at tinglimir sambandsins eru »koleraakteriur«.

Hendan endavendan er ikki meira enn eg sjálvur kundi væntað frá Paula Ellefsen, men hon er samtundis ein vátan um, at tað sum lá í orðunum um, at valið ímillum samgongu við Paula Ellefsen sum seytjanda manni ella samgongu við Óla Breckmann sum seytjanda manni, kundi verða sum eitt val ímillum »pest og kolera«, um talan var um slikt persónligt val, ikki er heilt burturvið.

Tað hevði kanska ljóðað mildari, um eg bert segði, at frá einum persónligum sjónarmiði kundi slikt val verða sum at velja ímillum at verða skotin ella hongdur.

Men nú segði eg júst, at talan var ikki um slikt persónligt val, men um hvønn politikk, ein kundi fáa til vega.

Hetta framgongur týðiliga av niðanfyrri standandi avskrift av sjónvarpsbandinum.

Manøvra frá Paula?

Eg havi mett, at Trygvi Guttesen ikki eins og Pauli Ellefsen ynskir at »manøvrera« Sambandið í slika støðu, at tað er fegnast um »at reisast av steini«, tí undrar tað meg, at hann sób lint letur Paula Ellefsen leggja sær tulking í pennin, sum er so burturvið at hann sigur meg hava lýst allan Sambandsflokkinn eitraðan av kolera.

Sjúkueyðkennini eru annars: Eitt sindur av hjartalisku, livsýki og úrturkan av kroppinum. Fyrr var deyðilighetin 50%, men nútiðar heilivagur hevur minkað hetta niður í einki og seinasta umfarssóttin innan ríkisfelagsskapin var í 1853.

Yvirskriftin á hesi grein er tí ógnað Trygva Guttesen, so hann nærri kann hugsa um, hvør ást skal leggjast aftur ímóti.

At seta upp eitt val ímillum »gomlu« samgonguna hjá Hilmari Kass og sosialismu og yvirtøku er litið »kerligt«.

Slikt einfalt val finst ikki, og tí skuldi T. Guttesen sloppið sær í samráðingarnavnnd Sambandsflokksins, so hann ikki so lætt letur seg lumpa av »postulatunum« frá Paula Ellefsen, men heldur medvirkar til at fáa eitt konstruktívt samgongu-grundarlag til vega.

Eitt grundarlag, sum er í tráð við veljarameirlutan, gevur hvørjum flokki sær møguleika til at taka undiruttan at seta alt sitt til viks, og veitir Føroyum framburð og ein tryggan búskap.

Blokkstuðul?

Her er helst uppá sett pláss at svara T. Guttesen uppá fyrspurningin, hann veldagin setti m.ø. mæi um ríkisveitingarnar.

Uppskotið um einfaldgeran av ríkisveitingunum er ikki gjørt av Javnaðarflokkinum, Tjóðveldisflokkinum og Fólka-flokkinum, so sum T. Guttesen sigur.

Talan er um eitt nevndarálit — kommissionsbetænkning — frá Einari Kallsberg, sála, Johan Djurhuus, Leif Groth og Skak-Nielsen. Nevnd, ið ríkismálaráðið setti í 1977

við Lars Teit Hansen sum skrivara og sum greiddi álit úr hondum í 1979.

Hendan nútímansgerð snýr seg als ikki um »Blokkstudning«, so sum Pauli Ellefsen hevur fortalt tær og øðrum.

Áðrenn vit fara víðari, so lat meg endurgeva viðmerking mína í sjónvarpinum.

Ein ávisur fólka-flokksmaður

Ein ávisur sambandsmaður

Eg takkaði javnaðarfólki, hevði ymsar metingar um orsøkina til framgongdina og segði so um samgongumøguleikar:

»Tað er væl so, at tey flestu vænta, at vit royna at nýta tær (atkvøðurnar) í einum landsstýrissamarbeiði og tað vilja vit so taka uppá okkum.

Sum vit hava sagt, der sum tað er ein møguleiki fyri at fáa eina samgongu, so fara vit í hana, men tað er klárt, at vit mugu hava heilt greitt, hvat samarbeiðast skal um, og nøkur av teimum víðurskiftum, sum vit hava nevnt í stríðinum, koma klárt at standa frammalaga.

Búskapurin — tann neyvara stýringin av búskapinum — sum nú skal til fyri at vit ikki skulu kollsigla, og fyri at uttanlandsskuldin ikki skal vaksa í mun til bruttótjó-arúrtøkuna, og fyri at fáa stýring á figgjarviður-skiptini uppá ein slíkan máta, at tann nóg minkaða reallónin ikki framvegis verður innanholað, tað má fáast eitt program har — semja um eitt program har.

Undirgrundsmálið má semja fáast um at loysa á ein hátt, soleiðis at føroyingar fáa avgerðarrættin á hesum her. Og ríkisveitingarnar, tað má eisini fáast uppá pláss í eini varandi avtalu við donsku stjórnina ella fólkatingið. Og tað er heilt sikkurt, at ein sanering má fara fram av teim mongu stuðulsskipanunum, vit hava — eitt nú til fiskivinnu, skipasmíð og annað — soleiðis at ein brúkar henda pening meira framburðskent.

Eitt av okkara krøvum, tað er at fáa — tað er ikki fyri at siga nakað ilt um

vinnulivið — men tað er at fáa meira reinføri inn í partar av vinnulivinum, og vit mugu so leita eftir hvar vit fáa ein meirluta fyri hesum politikki.

Atli Dam, nú hevur tú nevnt hvat semja skal vera um áðrenn man kann gera eina samgongu, men kanst tú siga mær her og nú: Hvønn kundi tú hugsað tær at farið í samgongu við, nú tá valið er av og tit fara at samráðast?

Nei tað kann eg ikki siga tær her og nú, tí ein sleppur ongantíð at velja í politikki. Man kundi kanska sagt sum so, at sæð við minum egna persónliga sjónarmiði, so er eitt val hvar ein av fólka-flokksmonnunum er tann seytjandi maðurin, tað er at velja pestina, meðan eitt val hvar ein av sambandsmonnunum er tann seytjandi maðurin, tað er tað sama sum at velja kolera.

Men man velur ikki í politikki, man ger tað neyðuga arbeiðið, so man kann fáa eitt program upp at standa.

Tí kann eg ikki siga tað, men eg kann siga so mik-ið, at eg rokni við, at tann vanliga parlamentariska manngongdin verður fylgd, at størsti flokkur sleppur at royna seg fyrst í samráðingum og har vil Javnaðarflokkurin komandi viku hittast til tess at leggja eitt samráðingarplegg fram.

Allir flokkar vilja fáa hettar samráðingarplegg, og tá vit hava fingið vissar reaktiónir upp á tað, so vilja vit fara undir samráðingar við flokkarnar einsærís.

Disse vare ordene.

Sambandið sín tjans

Eftir samrøðuna spurdi eg útvarpsmannin, Árna Gregersen hvussu hann skilti orðini um »pest og kolera« og segði hann, at tey klárt vóru min persónliga meting um tann leiklut tveir ávisir persónar — Óli Breckmann og Pauli Ellefsen — kundu koma at spæla í ávisum samgongum.

Óli, sum ikki hava brúk fyri at leggja sterkari eitur enn kolera inn í samráðingarnar, hava skilt hetta, men kortini lakkar Trygvi Guttesen aftaná formann sín í »forstilt fornærmelse«.

Sum tað framgongur gjørdi eg greitt mun ímillum persónligar metingar og skylduna til at fáa eitt samarbeiðsgrundarlag til vega, og eg kann vísja Trygva Guttesen um, at her skal sambandið fáa sín tjansuttan møguleika fyri at nýta »lik í lastini« ella »kolera« til at bakka út uppá.

Tað verður politikkurin tað skal snúva seg um.

Eftirskrift

Kanska omanfyrirstandandi er ein áminning um, at tað eru ikki orðini hvørt sær í einum orðafelli, sum geva innihald, men tað sum liggur aftanfyrri í meining og samanbering.

13. november 1984
Atli P. Dam